

Chết dưới tay Trung Quốc (Kỳ 5)

ĐỐI ĐẦU VỚI CON RỒNG TRUNG QUỐC – LỜI KÊU GỌI HÀNH ĐỘNG TOÀN CẦU

Peter Navarro & Greg Autry

Dịch giả: Nhóm dịch thuật cựu học sinh AIT

PHẦN I. NGƯỜI MUA HÃY CỰC KỲ CẢNH GIÁC

Chương 3. Chết bởi đồ rẻ tiền Trung Quốc: Bóp nghẹt trẻ em của chúng ta từ trong nôi

Amber Donnals đang ngồi trên hiên nhà mình bỗng nghe một tiếng nổ, kế theo sau là những tiếng hét. Cô quay nhìn con trai mình, Bryan, 6 tuổi, đang chạy về phía cô, quần áo trên người đang cháy, và ngọn lửa đang phun ra từ phía sau của ngôi nhà di động của gia đình Donnals. Cháu đang lái chiếc xe địa hình ATV mới, được chế tạo tại Trung Quốc... thì bất ngờ nó tăng tốc và lòng lên mất kiểm soát... Chiếc xe bốn bánh màu đỏ dung tích 110cc đã chúi nửa đâm vào một bình khí propan trước khi đâm vào chiếc xe moóc và bốc cháy.

- St. Louis Post-Dispatch

Chẳng có gì buồn cười về câu chuyện hãi hùng này; may thay cậu bé Bryan đã sống sót sau khi bị bỏng nặng. Tuy nhiên, các bạn vẫn nên biết nhận xét hài hước hoàn toàn không có ý của ông nội Bryan sau tai nạn bởi nó phản ánh tính dễ lãng quên hiện nay của quá nhiều khách hàng người Mỹ về mối đe dọa của “đồ rẻ tiền Trung Quốc”. Ông Tim Donnals, người đã mua chiếc xe địa hình cho đứa cháu đáng thương, nói: “Tôi đã không nghĩ rằng nó sẽ có thể nổ tung, nếu không tôi đã chẳng mua nó”. Quả vậy.

Vâng, chúng tôi xin cảnh báo bạn rằng từ nay trở đi, bất cứ khi nào bạn mua cái gì từ Trung Quốc, bạn phải lường trước về điều xấu nhất. Đó chính là vì các nhà sản xuất Trung Quốc có một lịch sử cực dài về đồ rẻ tiền có thể nổ tung vào ban đêm hay ban ngày, bốc cháy và vỡ tan, gây chấn thương và đau đớn. Dưới đây chỉ là một số ví dụ nhỏ về vô số các tai họa có thể xảy đến cho bạn, gia đình bạn, hàng xóm của bạn, đồng nghiệp của bạn, hay bạn bè của bạn nếu bạn vẫn lơ đãng về các mối hiểm nguy như ông nội của Bryan:

- Bạn bị gãy xương cổ khi cái chắn bùn hông trên chiếc xe đạp của bạn rơi xuống lốp xe và bạn ngã lộn qua ghi-đông.
- Đứa con trai tuổi thiếu niên của bạn chơi bóng chày và nhận một quả bóng bay lạc ngay vào miếng giáp bảo vệ "của quý" của cậu ấy – miếng giáp vỡ tan khi quả bóng va vào, để lại vết thương đau đớn và vết bầm tím.
- Một vị khách đến cùng xem trận bóng bầu dục Super Bowl của bạn bị bỏng nặng khi cầm phải chiếc điều khiển TV từ xa nóng rẫy.
- Ngôi nhà của hàng xóm liền tường của bạn bị cháy rụi vì mạch điện trong một chiếc quạt bị chập.
- Người bạn tốt nhất của bạn bị giết như trứng đạn ghém khi chiếc điện thoại di động trong túi ngực anh ta bị nổ và đẩy mảnh xương vỡ đâm vào tim anh ta.

Câu hỏi hiển nhiên nảy sinh từ những câu chuyện xuất phát từ hầm mộ của con Rồng Sản xuất Trung Quốc như trên là tại sao chúng ta lại không được bảo vệ khỏi vô số mối hiểm

nguy đó? Câu trả lời nằm trong sự phân tích chi tiết năm hàng phòng ngự chính được cho là đang bảo vệ bạn và gia đình bạn khỏi những việc ghê tởm đó.

Hàng phòng vệ thứ nhất phải là các công nhân Trung Quốc lắp ráp các sản phẩm của bạn. Những người công nhân của dây chuyền lắp ráp bị làm việc quá sức, trả lương thấp, đào tạo kém, và thường bị lạm dụng trong “thiên đường của công nhân” Trung Quốc sẽ không thể thực hiện quy trình đảm bảo chất lượng mà người công nhân ở Nhật Bản, Mỹ và châu Âu vốn coi là trách nhiệm đương nhiên. Sự thật là, việc dùng một dây chuyền sản xuất ở Trung Quốc để khắc phục một vấn đề về chất lượng có thể khiến bạn bị đui việc. Trong cuốn sách kể chuyện tuyệt vời của mình, *Chế tạo tôi tại Trung Quốc*, tác giả Paul Midler đã lưu ý rằng việc báo cáo về các lỗi chất lượng rất có thể làm cho người phát hiện lỗi bị dán cho cái nhãn là “kẻ thù của nhà nước”.

Hàng phòng thủ thứ hai của bạn phải là chính các nhà sản xuất Trung Quốc. Họ phải có một động cơ mạnh trong việc sản xuất ra các sản phẩm an toàn, ít nhất cũng là vì bạn sẽ kiện họ nếu họ không làm vậy. Ôi, nhưng gờm đã. Chúng tôi quên chưa nói cho bạn biết. Ngay cả khi bạn có thể tìm thấy một công ty Trung Quốc có lỗi để quy tội vào đó – một nhiệm vụ rất khó khăn - thì nhiều khả năng bạn vẫn không thể kiện họ ra trước một tòa án Mỹ hay Trung Quốc. Trong những trường hợp cực hiếm bạn có được một phán quyết pháp lý, hãy thử đòi lại tiền xem. Ngay cả việc gửi trả lại sản phẩm lỗi để yêu cầu sửa lại cũng gần như bất khả thi, bởi vì các quy định hải quan Trung Quốc chống lại việc “nhập khẩu hàng khuyết tật” sẽ rất có lợi cho nhà sản xuất. Mấu chốt ở đây là: Trách nhiệm pháp lý chỉ chảy xuyên qua Thái Bình Dương theo dòng một chiều.

Về lớp phòng thủ thứ ba chống lại đồ rẻ tiền Trung Quốc, đó chính ra phải là hệ thống luật pháp Trung Quốc. Lại chúc bạn gặp may với điều đó. Bộ máy quan liêu về an toàn sản phẩm của Trung Quốc không chỉ đơn giản là thiếu nhân sự. Nó được xếp hạng như là một trong những hệ thống tham nhũng nhất thế giới. Đó không chỉ là các thanh tra Trung Quốc có thể bị mua với giá vài hào một tá. Nó cũng còn là do nhiều nhà sản xuất Trung Quốc đang chế tạo những thứ đồ rẻ tiền chết người lại được sở hữu bởi chính phủ - và đó sẽ là một ngày trời xanh nắng đẹp ở Bắc Kinh trước khi chính phủ tự kiện chính mình.

Còn hàng phòng vệ thứ tư phải chính là những thanh tra biên giới của Mỹ và các cơ quan bảo vệ khách hàng. Tuy nhiên, buồn là cái mà các cảnh sát sản phẩm Mỹ có điểm chung với phía công an Trung Quốc là vấn đề thiếu nhân viên. Như chúng ta đã thấy ở Chương 2 “Chết bởi thuốc độc Trung Quốc”, đến nay thường chỉ có 1% thực phẩm Trung Quốc nhập vào Mỹ là được kiểm tra. Như bạn sẽ sớm thấy thôi, chúng ta có một vấn đề tương tự khi nói đến các cơ quan như là Ủy ban An toàn sản phẩm tiêu dùng Hoa Kỳ.

Còn đây là hàng phòng thủ thứ năm và cuối cùng của bạn: các công ty Mỹ đang nhồi đầy các kênh bán lẻ Mỹ với các đồ nhập khẩu Trung Quốc rẻ tiền trong khi họ được cho là phải thực hiện những phép thử nghiêm khắc để kiểm soát chất lượng. Vấn đề đặc biệt rắc rối ở đây không chỉ là sự thờ ơ của quá nhiều công ty Mỹ quá sẵn sàng tin vào người Trung Quốc, mong họ tự thanh kiểm tra các nhà máy của chính họ. Mà vấn đề còn là quá nhiều công ty Mỹ sẵn sàng nhanh chóng phủ nhận tội lỗi hoặc thậm chí che giấu các vấn đề bất cứ khi nào sự việc trở nên tồi tệ. Nay, chúng tôi đang nói về bạn đấy, Walmart ạ, trong số nhiều công ty điển hình khác!

Vậy thì, bạn thân mến, xin hãy đọc chương này và sau đó lau nước mắt khi chúng tôi thét đái bạn hết câu chuyện này đến câu chuyện khác về vô số sản phẩm Trung Quốc mà chúng có thể gây đau ốm, làm thương tật, hay kết liễu đời bạn. Thế thì, một khi bạn đọc hết chương này, hãy lau khô nước mắt và hãy gọi, viết, hoặc email cho nghị sĩ của bạn. Đã đến lúc tất cả chúng ta phải đứng lên như nhân vật Peter Finch đã làm trong phim *Network* và gào to lên: “Chúng ta điên lắm rồi, và chúng ta nhất định sẽ không mua “đồ rẻ tiền Trung Quốc” nữa!”

Hồ sơ Kinh hãi của Trung Quốc về An toàn Sản phẩm

Nhập khẩu từ Trung Quốc. Tiết kiệm tiền. Mất mạng sống.

- Leslie LeBon

Trước khi chúng tôi giải thích tại sao các nhà sản xuất Trung Quốc lại có xu hướng mạnh chế ra các thứ hàng rẻ tiền chết người, điều quan trọng là phải bóc trần một trong những chuyện hoang đường ưa thích của những kẻ biện hộ Trung Quốc, rằng các sản phẩm Trung Quốc cũng an toàn như các quốc gia khác. Một sự thật không thể tranh cãi ở đây là, trong khi mọi quốc gia thỉnh thoảng sản xuất ra những sản phẩm có lỗi và nguy hiểm – ngay cả một công ty như Toyota được biết đến với chất lượng siêu đẳng của nó mà đôi khi cũng có lộn xộn lớn – thì tất cả sản phẩm Trung Quốc lại cùng tạo ra một thứ hạng riêng của chúng.

Để chứng minh điều này, chúng tôi có thể trích dẫn cho bạn hết dữ liệu thống kê này đến số liệu thống kê khác. Tuy nhiên, việc lật lại nhanh hồ sơ báo cáo an toàn sản phẩm của Trung Quốc ở châu Âu chắc là cũng quá đủ.

Thử nhìn xem trong năm 2009, Trung Quốc phải nhận tất cả đến 58% số cảnh báo an toàn sản phẩm từ các nhà hành pháp châu Âu, trong khi đó chỉ có 2% số hàng xuất khẩu của Mỹ sang châu Âu là bị phát cờ phạt. Và xin lưu ý: Số lượng hàng xuất khẩu của Trung Quốc sang châu Âu chỉ lớn hơn chút ít so với Mỹ: 18% là của Trung Quốc so với 13% là của Mỹ. Một phép tính đơn giản với những tỷ số này cho thấy rằng các sản phẩm của Trung Quốc đã bị phát cờ cảnh cáo vì vi phạm an toàn với tỷ lệ 22 lần cao hơn so với Mỹ.

Và bây giờ là yếu tố thất nút. Mặc cho các cố gắng mạnh mẽ bởi Liên minh châu Âu (EU) nhằm cải thiện sự tuân thủ chất lượng sản phẩm của Trung Quốc – kể cả một quá trình kiểm tra đặc biệt cho các hàng hóa Trung Quốc và gửi các thanh tra châu Âu đến Trung Quốc để huấn luyện các viên chức chính phủ về các tiêu chuẩn an toàn sản phẩm – Trung Quốc đã vẫn cố gắng để vượt qua chính mình bằng cách đạt thêm thành tích sừng sò là 61% của tất cả các cảnh cáo của EU trong năm 2010.

Còn đây là một điểm rộng hơn: Bạn không thể tin các nhà hành pháp Trung Quốc sẽ bảo vệ bạn. Thực tế, hầu như đến một nửa số lần khi mà các nhà hành pháp châu Âu đưa ra cảnh báo các đối tác Trung Quốc về một khuyết tật sản phẩm hay vi phạm an toàn, thì người Trung Quốc *chẳng làm gì cả*. Không. Zero. Tĩnh không! Lý do chính: các quan chức chính phủ không thể truy xuất và buộc tội nhà sản xuất Trung Quốc chịu trách nhiệm vì một vụ hàng kém chất lượng. (Đây là một lợi thế tình huống rất đáng kể cho các doanh nghiệp Trung Quốc, hoặc đây là một phép thử thực sự cho tính cách không đáng tin cậy của quá nhiều nhà máy “tâm địa đen tối” của Trung Quốc).

Tại sao các nhà sản xuất Trung Quốc lại làm ra nhiều đồ rẻ tiền đến vậy

Chỉ có người Trung Quốc mới có thể biến một ghế sofa bằng da thành một bồn tắm axit, một giường cũi trẻ em thành một vũ khí giết người, và một miếng pin điện thoại di động thành một mảnh đạn xuyên tim.

- Ron Vara

Bây giờ, khi chúng ta biết rằng Trung Quốc sản xuất ra các hàng hóa nguy hiểm hơn bất cứ quốc gia nào trên thế giới ngay cả sau khi đã điều chỉnh cho thị phần thị trường toàn cầu không lộ của nó, sẽ là có ích nếu chúng ta đào sâu hơn chút nữa để xét xem tại sao điều đó lại xảy ra. Vì chúng tôi ngay bây giờ sẽ cho bạn thấy trong một loạt các “lò chế đồ rẻ tiền” Trung Quốc, các vấn đề trải khá rộng, từ các phương pháp sản xuất cầu thả và sự ngu si tệt hại, cho đến các trò chơi bất chính hơn của sự “Làm hàng giả Trung Quốc” và một trò tiêu khiển mang tính quốc gia của những tâm địa đen tối của Trung Quốc mà chúng ta gọi là “Sự lừa bịp Chất lượng”.

Trách tội sản xuất cầu thả: Vách thạch cao chống thấm Trung Quốc khiến nhiều người Mỹ thấm đòn

Khi Bill Morgan, một viên cảnh sát về hưu, chuyển đến ngôi nhà mơ ước mới xây của mình ở Williamsburg, bang Virginia, thì vợ và con gái của ông đã bị mắc chứng chảy máu cam và đau đầu thường xuyên. Có một thứ mùi hôi hám nặng ngự trị ngôi nhà. Tất cả các đồ kim loại bên trong nhà đều bị ăn mòn hay biến màu thành đen. Trong một thời gian ngắn, ông Morgan đã phải chuyển nhà. Chứng chảy máu cam và đau đầu có ngưng, nhưng các hậu quả về tài chính đã đẩy ông đến sự phá sản.

- Thời báo New York

Trường hợp gây tò mò của vách thạch cao Trung Quốc gây ăn mòn cung cấp cho ta một bài học điển hình về nghệ thuật của các phương pháp làm hàng giả Trung Quốc. Hàng triệu tấm vách thạch cao có nghi vấn hóa ra đã bị nhiễm bẩn bởi các hợp chất chứa lưu huỳnh gây ăn mòn khi lần đầu tiên các nhà sản xuất Trung Quốc bắt đầu sử dụng loại thạch cao dư nhiều lưu huỳnh có giá rẻ hơn. Sau đó, để tiết kiệm và kiếm nhiều tiền hơn nữa, các nhà sản xuất đã cắt giảm thạch cao bằng vật liệu tro bay thải ra từ nhà máy nhiệt điện dùng than chứa nhiều lưu huỳnh đầy tai tiếng của Trung Quốc. Như một lời chào lảng mạ cho toàn bộ quá trình sản xuất cầu thả này, sau đó các tấm vách thạch cao gây ăn mòn được trộn lẫn và chuyển bằng tàu thủy đến Mỹ mà không được giám sát hay thử nghiệm đúng đắn.

Để cho rõ hơn ở đây, chất nhiễm bẩn lưu huỳnh trong sản phẩm vách thạch cao Trung Quốc không chỉ khiến cho không khí trong nhà có mùi giống như trứng thối và tấn công hệ thống hô hấp. Các khí chứa lưu huỳnh còn rất mạnh đến nỗi chúng ăn mòn các đường ống, khiến cho các đồ gia dụng và các máy sưởi - làm mát - thông gió bị hỏng, biến đồ trang sức bằng bạc trở nên đen, và giết chết các thú nuôi trong nhà.

Thực tế, sản phẩm vách thạch cao Trung Quốc nhiễm bẩn đã được tìm thấy trong khoảng 100.000 ngôi nhà mới của Mỹ ở ít nhất là hàng tá tiểu bang. Những bang bị ảnh hưởng nặng nhất là những bang có khí hậu nóng và ẩm, vì chúng tạo thuận lợi cho việc phát sinh các khí chứa lưu huỳnh.

Bang Florida là tâm điểm của khủng hoảng – với ưu điểm duy nhất là nó trở thành “gối kích thích kinh tế theo thuyết Keynes” không có ý nhưng có hiệu quả đối với nền kinh tế địa phương. Quả thực, ngành kinh doanh thay thế vách thạch cao Trung Quốc nhiễm độc đã bùng phát. Nghị sĩ Robert Wexler (đảng Dân chủ - bang Florida) nói: “Florida là vô

cùng nhạy cảm với bão, và cuộc khủng hoảng này giống như một cơn bão thầm lặng. Nguyên cả những khu dân cư đang bị quét sạch...”.

Và khi nói về các cơn bão, người dân của bang New Orleans cũng nhận lãnh một phần không kém từ hậu quả của đờ rẻ tiền Trung Quốc này trong quá trình tái thiết sau cơn bão Katrina. Ngay cả huấn luyện viên trưởng của đội bóng bầu dục New Orleans Saints, ông Sean Payton, cũng đã phải dời khỏi ngôi nhà của mình ở Mandeville, Louisiana. Sao lại có thể có trùng một cú đánh kép như thế được?

Rõ ràng là, vách thạch cao được cho là “rẻ” đó của Trung Quốc đã làm cho các chủ hộ ở Mỹ thiệt hại khoảng 15 tỷ đô la chưa kể giá mua gốc. Đó là vì chi phí phục hồi cho mỗi ngôi nhà phải mất đầu đó 100.000 USD đến 250.000 USD. Tất nhiên, đại đa số các nhà sản xuất Trung Quốc có liên quan đã không chỉ từ chối hoàn tiền; như đã nói trong ví dụ về châu Âu ở trên, hầu hết trong số họ thậm chí đã không thể truy xuất được.

Tương tự, phí tổn đối với những người nộp thuế cũng rất khắc nghiệt. Để điều tra vụ xì-căng-đan, Ủy ban An toàn sản phẩm tiêu dùng đã phải chịu các chi phí tuân thủ cao nhất trong lịch sử của cơ quan này, trong khi cơ quan thuế IRS⁷ đã phải giảm trừ thuế đặc biệt để giúp cho các chủ hộ bị ảnh hưởng có thể thanh toán hết được phí tổn của những hư hỏng và sửa chữa nhà có lắp vách thạch cao. Đúng thôi, các bạn: Tất cả chúng ta đang chi trả cho cú lừa đảo vách thạch cao này trong hóa đơn thuế của mình, dù chúng ta đã không liên quan trực tiếp đến vụ việc. Nếu đã từng có một bài học mà hàng hóa Trung Quốc rẻ nhưng mà không rẻ, thì đó chính là đây. Nếu đã từng có sự xác nhận cho tuyên bố rằng “tiền nào của nấy”, thì đó cũng chính là đây.

Trách sự ngu dốt đơn thuần: Bạn có muốn bị bệnh chàm Eczêma vì cái ghế xô-pha đó không?

Một đêm tôi thấy cậu bé với khuôn mặt đầy máu bởi vì cậu bé đã gãi lên mặt mình trong khi ngủ. Chúng tôi đã phải đeo găng tay cho cậu bé.

- Rebecca Lloyd-Bennett

Khi các phương pháp sản xuất cầu thả ít ra đã là nguồn gốc của một số vấn đề với đờ rẻ tiền Trung Quốc, thỉnh thoảng đó chỉ là sự ngu dốt đơn thuần. Làm sao bạn có thể giải thích cách khác cho việc sử dụng một trong những chất gây dị ứng mạnh nhất từng biết đến trong y khoa – chất *dimethyl fumarate* – trong việc sản xuất các mặt hàng da để bọc ghế xô-pha và các đồ gỗ trong nhà khác?

Tấn trò Chết dưới tay Trung Quốc đặc biệt này đã bắt đầu trong những nhà kho nóng và ẩm của Quảng Đông. Đó là một tỉnh bên bờ biển phía nam Trung Quốc gần với Hồng Công và là một địa danh mà người Mỹ nói chung thường nhắc đến với tên gọi Canton.

Để chống mốc nảy nở trên da thuộc chưa đủ chín dùng để làm gô và đệm, một nhóm các nhà sản xuất đồ nội thất của Trung Quốc đã bắt đầu xử lý hàng hóa da thuộc của họ bằng chất *dimethyl fumarate*. Chất “DMF” này là một hóa chất cực mạnh mà nó có thể làm bỏng các nạn nhân của nó xuyên qua cả quần áo, và nó thậm chí ở nồng độ rất thấp cũng có thể tạo ra triệu chứng eczêma loang rộng khiến rất khó điều trị.

Khúc quanh thú vị hơn nữa trong câu chuyện ngớ ngẩn và ngày càng ngu ngốc này là cách thức các nhà sản xuất áp dụng chất DMF. Họ cho nó vào các túi nhỏ bên trong các tấm đệm da với suy nghĩ rằng chất diệt mốc có thể được thoát ra bất cứ khi nào nhiệt độ tăng lên quá cao trong nhà kho của họ hoặc dọc đường vận chuyển đến thị trường. Cái mà những kẻ đần độn Quảng Đông này không tính đến là chất DMF cũng có thể được thoát ra do nhiệt của cơ thể khi con người ngồi lên ghế xô-pha, và các đồ nội thất yêu thích của họ. Và khi DMF được giải phóng, y như là hàng ngàn người tiêu dùng từ Phần Lan, Pháp, Ba Lan, Thụy Điển, và Vương quốc Anh đã bị bỏng da bởi đồ đạc trong nhà của họ. Chỉ riêng ở Anh, gần 2.000 nạn nhân đã “phải chịu những chứng bệnh về da hoặc mắt nghiêm trọng, khó thở, hay các biến chứng y học khác”.

Đối với quá nhiều “cái chết bởi đồ rẻ tiền Trung Quốc”, trẻ em bé bỏng có lẽ phải gánh chịu nhiều nhất. Bé trai Anh tên là Archie Lloyd-Bennett đã bị bỏng trên hầu khắp cơ thể. Trong một diễn biến đau lòng, em bé gái Xcôt-len 3 tuổi tên là Angel Thomson đã bị bỏng tệt tới mức các bác sĩ nghi ngờ đã bị cố tình đốt bằng lửa thuốc lá. Với sự nghi ngờ đó, bác sĩ bệnh viện đã liên lạc với Sở Dịch vụ xã hội để báo cáo khả năng một ca con cái bị hành hạ bởi bố mẹ; trước khi thủ phạm Trung Quốc thực sự bị phát giác, mẹ của Angel là Ann đã được một phen hoảng hốt vì sợ con gái bà sẽ bị cách ly khỏi mẹ.

Với phần kết hiện có thể đoán được của câu chuyện này: Khi một quan tòa ra lệnh cho các nhà kinh doanh Anh đã bán thứ hàng bọc da gây chết người kia phải trả 32 triệu đôla Mỹ cho các nạn nhân, thì các nhà sản xuất Trung Quốc biến mất một cách vô hại – đó là một điều sỉ nhục đối với tri giác của chúng ta và cả xứ Xcôt-len.

Trách tội làm hàng giả #1: Không thể làm cho chì của Trung Quốc biến mất

Ngày mùng 2 tháng Tám, Mattel thu hồi 1,5 triệu đồ chơi Trung Quốc của hãng Fisher-Price, bao gồm cả các nhân vật yêu thích như Nhà thám hiểm Dora, Chim Lớn, và Elmo – vì chúng có chứa sơn pha chì. Vào tháng 6, khoảng 1,5 triệu đồ chơi tàu hỏa gỗ nhãn hiệu Thomas & Friends, nhập khẩu từ Trung Quốc, bị thu hồi do vấn đề sơn chứa chì. Chì là độc tố nếu trẻ nhỏ cho vào miệng.

- MSNBC.com

Chúng ta đã làm quen với vai trò của sự sản xuất sản phẩm kém chất lượng Trung Quốc trong việc tạo ra thực phẩm và thuốc gây chết người. Chúng ta đã thấy trong Chương 2 khi các nhà kinh doanh có tâm địa đen tối Trung Quốc đã cắt giảm chi phí bằng cách cho thêm các chất như melamine vào thức ăn cho vật nuôi và sun-phát chondroitin vào heparin. Tiếc thay, các nhà sản xuất Trung Quốc lại chơi cái trò ấy với nhiều sản phẩm khác. Điều này thể hiện rõ nhất trong cuộc chiến hiện tại nhằm đẩy các kim loại nặng như chì và cadmium xa khỏi các giá hàng bán lẻ Mỹ.

Chì tấn công trẻ em nhỏ khốc liệt nhất bởi vì bộ óc và cơ thể đang phát triển của chúng đặc biệt nhạy cảm với thậm chí những lượng tương đối nhỏ của kim loại nặng. Chỉ vì những liều lượng chì nhỏ, những đứa trẻ có thể bị những thương tổn không hồi phục được, mà trong cuộc sống sau này chúng sẽ sinh ra đủ thứ từ rối loạn thiếu sự tập trung và tính hiếu động thái quá, cho đến hành vi phạm tội, phình não, và hư hại các bộ phận cơ thể

quan trọng. Bởi vì trẻ em chịu rủi ro nhiều nhất từ các tác động của chì, cho nên thật vô cùng đáng khinh rằng có quá nhiều các sản phẩm Trung Quốc như vậy bị nhiễm chì lại nhắm đến trẻ em con cháu chúng ta – cho dù nó là các đồ chơi Phổ Vùng có tính hình tượng, đồ trang sức làm rộn ràng trái tim tuổi thanh thiếu niên, hay các đoàn tàu bằng gỗ cổ điển.

Và nhân tiện, những kẻ làm giả mạo có tâm địa đen tối của Trung Quốc rất thích cho chì vào sơn, bởi vì, mặc dù gây ra hư tổn não vĩnh viễn, thì sơn pha chì lại khô nhanh hơn rất nhiều và do đó làm giảm đáng kể chi phí sản xuất. Chì cũng là một chất dễ gia công giá thấp thay thế cho các kim loại đắt hơn như nickel và bạc trong các sản phẩm như đồ trang sức và nữ trang rẻ tiền.

Như đoạn trích của MSNBC ở đầu phần sách này chỉ ra, trường hợp điển hình cho các tai ương chì Trung Quốc là công ty Mattel. Mấy năm trước đây nó đã dính vào một trong những vụ bê bối sản phẩm đình đám nhất trong kỷ nguyên hiện đại – một vụ mà hàng triệu đồ chơi bị thu hồi.

Một bài học quan trọng rút ra từ vụ thất bại do chì của Mattel là, ngược với cái niềm tin chính của một số nhà biện hộ Trung Quốc, việc có kinh nghiệm làm ăn lâu dài của các công ty Mỹ với Trung Quốc, hay việc họ tin tưởng họ đã phát triển mối quan hệ chặt chẽ với các nhà cung cấp Trung Quốc chẳng có ý nghĩa gì cả. Các công ty như Mattel vẫn có thể bị lừa – và con nít khắp thế giới vẫn có thể bị tổn thương.

Trách tội làm hàng giả #2: Cha ơi, thứ bột trên gì xe đạp ba bánh của con vậy?

Khi nói về chì, chúng tôi có thể tác trách nếu không chia sẻ với bạn câu chuyện nhỏ này liên quan đến những xe đạp ba bánh Trung Quốc mà chúng đã được sơn bằng sơn bột chứa một lượng chì lớn. Câu chuyện này là đặc biệt thú vị bởi vì nó minh họa làm thế nào mà đôi khi tất cả chúng ta lại có thể bị biến thành nạn nhân bởi các “tội lỗi của sự bỏ sót” của các công ty Mỹ đồng lõa.

“Câu chuyện Xe ba bánh” đặc thù này bắt đầu do những sự lo ngại về chất lượng sản phẩm Trung Quốc năm 2007 khi một nhà bán hàng cho một khu trường học nội đô lớn đã quyết định xét nghiệm chì cho các sản phẩm làm tại Trung Quốc. Những xét nghiệm này, trên thực tế, đã phát hiện ra các xe ba bánh gây độc hại.

Với sự kiện đó, theo một giám đốc mua hàng của công ty vào lúc ấy, công ty đã đưa ra một lệnh “dừng giao hàng” đối với tất cả các sản phẩm để tránh không cho chúng đến với những người tiêu dùng khác. Sau đó công ty gửi toàn bộ số hàng còn lại của mình đến một nhà bán hàng địa phương để cào bỏ lớp sơn bột khỏi từng chiếc xe và các xe ba bánh được sơn lại. Đó là cách hành xử của doanh nghiệp đáng học tập.

Cái điều không đáng làm gương ở đây là “tội bỏ sót” sau đây: Theo vị nữ giám đốc bán hàng, công ty đã không thông báo cho khu trường học về các xe ba bánh *đã được giao*. Theo cô ấy biết, thì chưa từng có chiếc nào trong số xe đạp này được thu hồi.

Thực tế, một sự thu hồi có thể đã gây tổn kém đến phá sản cho công ty bán hàng và làm hại đến mối quan hệ lâu dài với người tiêu dùng. Điều mà câu chuyện này, giống như nhiều câu chuyện khác, minh họa là khi một hãng có tiếng của Mỹ làm ăn với một nhà sản xuất Trung Quốc để tiết kiệm tiền, thì hãng thường sẽ tự thấy bị mắc vào một vị trí tự hại mình. Ít nhất dựa trên câu chuyện này, bạn không nên tin cậy vào các công ty

Mỹ rằng họ luôn luôn “làm điều đúng đắn”.

Trách tội làm hàng giả #3: Nếu họ không thích chì, hãy cho họ ăn cadmium

Walmart nói hôm thứ Tư rằng họ đang dỡ bỏ toàn bộ một dây chuyền đeo cổ và vòng tay nhân hiệu Miley Cyrus khỏi các kệ hàng của mình sau khi các xét nghiệm thực hiện cho hãng tin AP đã tìm ra rằng các đồ nữ trang chứa hàm lượng cao của kim loại cadmium độc hại. ... Walmart đã biết về cadmium trong đồ nữ trang nhân hiệu Miley Cyrus, cũng như trong một dây chuyền xuyên-vòng đeo tay khác vào hồi tháng Hai... nhưng vẫn tiếp tục bán các thứ hàng đó.

- Hãng tin AP

Sau khi đã bị bắt lỗi nhiều trường hợp sử dụng chì bất hợp pháp, những kẻ tâm địa đen tối Trung Quốc đã tìm ra một cách để làm giả các sản phẩm của họ bằng các kim loại nặng cũng gây chết người tương đương khác nhưng khó bị phát hiện hơn, như antimony, barium, và tệ nhất trong tất cả là cadmium.

Trên thực tế, cadmium thực sự là một tổ hợp của tai ương. Là một chất gây ung thư đã biết, nó có thể kích thích các phản xạ hô hấp nghiêm trọng như viêm phổi độc tính và chứng bệnh đau phổi. Cadmium cũng có thể hút các chất khoáng ra khỏi xương, do đó gây ra cơn đau xương sống và khớp trầm trọng trong khi làm xương dễ gãy; và nó có thể gây ra rối loạn hoạt động thận dẫn đến hôn mê.

Tất nhiên, độc tính ghê gớm của cadmium chưa từng làm cho những kẻ làm hàng giả Trung Quốc dừng việc thay thế nó cho kim loại chì dễ bị phát hiện hơn. Hơn nữa, Trung Quốc là nhà sản xuất kim loại này lớn nhất thế giới. Tiếc là, trong sự biến thái mới này của một trò của cá cũ, một số công ty lớn của Mỹ lại đã luôn sẵn sàng là những kẻ tòng phạm.

Ví dụ, vào năm 2010, hãng tin AP đã tiến hành một chiến dịch bí mật bằng cách cho tiến hành một loạt các xét nghiệm độc lập trên các sản phẩm Trung Quốc. Những xét nghiệm này đã tìm thấy sự có mặt của cadmium trong toàn bộ dòng đồ trang sức Miley Cyrus mà hãng Walmart đã quảng cáo như là một món đặc biệt cho tuổi mới lớn. Không cắt nghĩa được – và thật đáng khinh – Walmart đã không dừng việc bán các đồ trang sức mấy tháng trời với lý lẽ rằng có thể sẽ là “quá khó để xét nghiệm các sản phẩm đã được bày trên kệ của hãng”. Trong cùng năm 2010, Walmart đã bị phát giác việc bán các mặt dây chuyền cho trẻ em có pha cadmium, được sản xuất để mô phỏng các nhân vật trong bộ phim Disney *Công chúa và Hoàng tử Éch*.

Trong một vụ tương tự, cửa hàng của hãng phim Warner Brothers ở Burbank, California, đã bị bắt quả tang khi các cốc uống nước *Wizard of Oz Tin Man* của họ bị phát hiện được phủ sơn chứa chì với mức độ cao hơn 1.000 lần mức cho phép của liên bang. Nồng độ chì cao cũng được phát hiện trong các cốc Người dơi *Batman* và Siêu nhân *Superman* – trong khi lớp men trang trí trong nhiều loại cốc cũng có các mức độ cadmium khá cao.

Khi được hỏi tại sao họ đã sẵn sàng gây hại trẻ em Mỹ, giám đốc điều hành hãng biểu tượng của nước Mỹ này đã chọn cách bảo vệ chính mình với câu trả lời đầy nghi

ngờ: “Người ta thường hiểu rằng người tiêu dùng chính của các sản phẩm này là người lớn, thường là nhà sưu tập”. Ô, thật thế sao...

Trách “Sự lừa bịp chất lượng”: Khi mà các công ty của chúng ta nằm ngủ

Một khách hàng lớn phàn nàn rằng các chai của chúng ta đang được chế tạo quá mỏng. Nhà máy (Trung Quốc) đã lạng lẽ điều chỉnh các khuôn đúc để tốn ít nhựa hơn cho mỗi cái chai. Kết quả là, khi chai bị bóp dù là nhẹ nhất, thì nó cũng bẹp xuống... Sau khi điều tra, (chúng ta) phát hiện ra rằng chai đã trải qua hơn một lần biến đổi. Nhà máy đã nhiều lần điều chỉnh giảm nhựa đi trong giai đoạn mấy tháng trời. Những chiếc chai đầu tiên ra khỏi dây chuyền cứng chắc, nhưng sau đó chúng chỉ đạt mức chấp nhận được. Khi không còn ai trong chúng ta nhận ra sự thay đổi ban đầu nữa, thì nhà máy quyết định lại tiếp tục điều chỉnh... Đưa ít nhựa hơn vào làm chai sẽ khiến tiết kiệm tiền, nhưng khoản tiết kiệm này đã không được chia sẻ với nhà nhập khẩu. Chỉ có một thứ đưa đến cho nhà nhập khẩu là sự tăng rủi ro sản phẩm.

- Paul Midler, *Chế tạo tôi tại Trung Quốc*

Nay đã đến lúc cho tất cả chúng ta để trở nên quen thuộc hơn với một trong những trò chơi ưa thích nhất mà những kẻ làm hàng dỏm Trung Quốc hay chơi những kẻ nai tơ và những khách nước ngoài dễ tin. Trò chơi này mà chúng tôi gọi là Sự lừa bịp Chất lượng đi liền cùng với một trò chơi bổ sung mà chúng tôi phong cho cái tên là “Nọc độc Thượng Hải”. Sau đây ta sẽ thấy các trò chơi bắt đầu ra sao.

Một giám đốc người Mỹ, nôn nóng muốn thuê ngoài cho việc sản xuất của công ty mình để cắt giảm chi phí, tới Trung Quốc để tìm một nhà sản xuất Trung Quốc giá rẻ. Khi tìm được một ứng viên khả dĩ, vị giám đốc Mỹ trình bày các kế hoạch hay thiết kế chi tiết cho nhà sản xuất Trung Quốc, chi tiết hóa một cách chính xác những cái cần thiết. Lúc này, một trong ba điều có thể xảy ra.

Trong kịch bản tốt nhất, nhà sản xuất Trung Quốc ký một thỏa thuận lâu dài với công ty Mỹ, sản xuất các sản phẩm chất lượng cao với giá thấp, và hai bên sống thịnh vượng mãi sau đó.

Thứ hai, khả năng rất dễ xảy ra hơn là Nọc độc Thượng Hải. Ở đây, nhà sản xuất Trung Quốc từ chối lời đề nghị sản xuất sản phẩm – nhưng giữ lại bản thiết kế của công ty Mỹ. Trong vòng vài tháng, nhà sản xuất Trung Quốc đó đã đang chế tạo mặt hàng của công ty Mỹ để bán như là một đối thủ cạnh tranh – bằng cách sử dụng thiết kế ăn cắp của công ty Mỹ.

Khả năng thứ ba là Sự lừa bịp Chất lượng được mô tả bởi Paul Midler trong đoạn trích ở trên từ cuốn sách đầy tính phát hiện của ông với nhan đề *Chế tạo tôi tại Trung Quốc*. Sự lừa bịp Chất lượng bắt đầu khi nhà sản xuất Trung Quốc nhanh chóng chế ra một phiên bản thử nghiệm beta chất lượng cao của sản phẩm yêu cầu *một cách chính xác* so với quy định kỹ thuật. Trên cơ sở của mẫu hàng chất lượng cao đó, công ty Mỹ ký hợp đồng với nhà cung cấp Trung Quốc mới cho một khối lượng sản phẩm nhất định trên cơ sở hàng tuần hoặc hàng tháng.

Đầu tiên, công ty Mỹ sẽ rất rất hài lòng với vụ làm ăn. Chi phí được cắt giảm đáng kể -

thường là tới 50%. Trong thời kỳ trắng mắt này của Sự lừa bịp Chất lượng, công ty Mỹ vớ được lợi lộc béo bở; và chính vào lúc đỉnh điểm hạnh phúc này trong mối quan hệ thì Sự lừa bịp Chất lượng bắt đầu một cách nghiêm túc. Vì, theo thời gian, nhà sản xuất Trung Quốc - một cách chậm rãi, và đôi khi rất bé nhỏ/tinh vi - bắt đầu thay thế các nguyên vật liệu hay các bộ phận kém phẩm chất vào như là một cách gia tăng lợi nhuận. Cạo một tý ở đây, nạo một tý ở kia. Nhưng không bao giờ cạo quá nhiều trong một lần khiến cho sự điều chỉnh chất lượng có thể bị phát giác.

Tất nhiên, đội ngũ quản lý của công ty Mỹ càng non tơ, thì đội đó sẽ càng tin tưởng vào đối tác Trung Quốc để tiếp tục sản sinh ra các sản phẩm có chất lượng và bỏ qua sự thử nghiệm kỹ càng. Theo cách này, công ty Mỹ không chỉ đưa sản xuất của mình ra nước ngoài mà còn cho ra đi cả công tác quản lý rủi ro của mình.

Công ty Cao su Zhongce Hàng Châu bớt xén chi phí và giết người Mỹ

Công ty Zhongce Hàng Châu đã từ chối nói cho các nhân viên của công ty Foreign Tire Sales biết họ đã bỏ việc dán lớp dính cao su giữa lớp xe khỏi quá trình sản xuất được bao lâu rồi... công ty Foreign Tire Sales nói họ tin rằng họ đã mua khoảng 450.000 chiếc lớp đáng nghi ngờ từ công ty Trung Quốc. Zhongce ở Hàng Châu bán lớp cho ít nhất sáu nhà nhập khẩu hay nhà phân phối khác ở Mỹ.

- Thời báo New York

Một ví dụ điển hình về Sự lừa bịp Chất lượng có thể được lấy từ công ty Cao su Zhongce ở Hàng Châu. Trường hợp này là đặc biệt thú vị bởi vì nó một lần nữa minh họa cho thế tiến thoái lưỡng nan về mặt đạo đức mà chính các công ty Mỹ có thể rơi vào trong những mưu toan của các nhà sản xuất Trung Quốc.

Công ty Mỹ từng bị xỏ mũi là công ty Foreign Tire Sales ở Union, New Jersey. Trên thực tế, công ty Foreign Tire Sales đã nhập khẩu lớp được vài năm khi công ty Hàng Châu bắt đầu dùng chỉ một nửa của một lớp dính cao su quan trọng mà nó đảm bảo cho sự toàn vẹn chất lượng của những chiếc lớp. Khi thay đổi này diễn ra không bị phát hiện, thì công ty Hàng Châu đã leo thang trò lừa bịp bằng cách bỏ hẳn lớp dính cao su ra khỏi sản phẩm. Điều này được thực hiện, tất nhiên, chỉ để nạo xén mấy đồng xu lẻ từ chi phí sản xuất.

Cái giá của của Sự lừa bịp Chất lượng này là vô số vụ hỏng lớp, vụ đâm nhau của một xe cấp cứu ở New Mexico, và một vụ va chạm chết người ở Pennsylvania cướp đi hai sinh mạng và làm bị thương nặng người khác. Thật là ngạc nhiên, đội ngũ quản lý của công ty Foreign Tire Sales “đợi hơn hai năm để truyền đạt những nghi ngờ của họ về các vấn đề của những chiếc lớp”.

Trong khi đó, trong suốt toàn bộ trò chơi lừa bịp này, đội ngũ điều hành của công ty Hàng Châu đã ngăn chặn các đối tác Mỹ của họ không cho biết về việc bỏ lớp dính cao su trong lớp, nhưng công ty Foreign Tire Sales vẫn tiếp tục bán ra vô số lớp của Trung Quốc mặc cho các nghi ngờ. Trong cuộc thu hồi gần nửa triệu chiếc lớp sau đó, công ty Foreign Tire Sales hầu như đã bị phá sản trong khi công ty Hàng Châu tránh né được tất cả trách nhiệm.

Tại sao bạn không thể tin vào các nhà hành pháp Mỹ

Trong loạt bài Các Mối nguy ẩn dấu của mình, tờ Tribune đã làm rõ, Ủy ban An toàn sản phẩm tiêu dùng thiếu nhân sự và trì trệ đã thất bại như thế nào trong việc bảo vệ trẻ em khỏi các nguy hiểm trong các đồ chơi và các sản phẩm khác. Cuộc điều tra của tờ báo về các giường cũi phổ biến hiệu Simplicity nhấn mạnh rằng, ngay cả trong việc giải quyết hậu quả của một cái chết trẻ em, thì cơ quan này vẫn thiếu vai trò người kiểm soát của nó, khiến cho trẻ em dễ bị tổn thương với một mối nguy đã được biết rõ. Phỏng vấn và các bản ghi chép cho thấy nhân viên điều tra liên bang được phân công phụ trách vụ tử vong của cậu bé Liam đã không kiểm tra giường cũi trong lần tìm hiểu ban đầu của ông ta và đã không lần ra được model hay nhà sản xuất. Nhân viên điều tra Michael Ng nói trong một cuộc phỏng vấn tháng này: “Chúng tôi nhận nhiều vụ; khi tôi làm một báo cáo, tôi nộp nó và thế thôi. Tôi tiến hành vụ khác. Chúng tôi có thể dành thêm thời gian, nhưng chúng tôi phải làm theo mệnh lệnh. Chúng tôi phải đi tiếp”.

- Chicago Tribune

Một trong những câu chuyện về đồ rẻ tiền Trung Quốc kéo dài nhất trong lịch sử Mỹ - cuộc chiến đấu để giữ cho các trẻ em của chúng ta an toàn trong giường cũi và xe đẩy của chúng - nhấn mạnh một cách thích đáng đi kèm cần lưu ý là bạn sẽ không được bảo vệ thích đáng khỏi đồ rẻ tiền Trung Quốc nhờ vào hệ thống quy định và an toàn sản phẩm của Mỹ. Trên thực tế, các giường cũi và xe đẩy làm tại Trung Quốc đã và đang cắt cứa, làm chết ngạt, đánh bẫy, và bóp nghẹt trẻ em Mỹ trong hơn 5 năm qua.

Nạn nhân được ghi nhận đầu tiên của xe nôi Trung Quốc là em bé Liam Johns vào năm 2005. Người mẹ đau buồn của em nói với hãng tin CBS News: “Thành bên của giường cũi đã bật ra tạo thành một chữ “v”, nó khiến cho con tôi trước hết bị kẹt chân và sau đó kẹt cổ. Tôi đã hô hấp nhân tạo cho cháu và đợi xe cấp cứu đến, họ đưa con tôi tới bệnh viện và nó chết ở đó”.

Thực tế, cái chết của bé Liam có thể đã vô ích. Cả công ty bán giường cũi Trung Quốc nhập khẩu – hãng Simplicity đóng ở Pennsylvania – lẫn Ủy ban An toàn sản phẩm tiêu dùng, đã không cảnh báo cho các bậc cha mẹ biết về mối nguy của cái cũi chết người theo một cách thức khẩn trương kịp thời. Như tờ *Chicago Tribune* đã tường thuật, “mặc cho có 55 khiếu nại, bảy trẻ em bị mắc vào bẫy, và ba cái chết, nhưng phải mất hàng năm trời để Ủy ban An toàn sản phẩm tiêu dùng ra cảnh báo về 1 triệu chiếc giường cũi khuyết tật”.

Tại sao bạn không thể tin vào các công ty Mỹ

Vấn đề với Trung Quốc là họ coi sản xuất cầu thả là việc làm bình thường. Luôn có một khả năng là có cái gì đó do họ chế tạo sẽ làm tổn hại hoặc giết chết trẻ em. Thực ra, công ty Maclaren Strollers đã làm điều tương tự đối với trẻ em. Nó đã cắt đi các ngón tay trẻ con... Tôi phải thắc mắc tại sao các công ty Hoa Kỳ của chúng ta vẫn đang tiếp tục chuyển công ăn việc làm tới Trung Quốc, tiếp tục một cách có hiệu quả việc gây nguy hiểm cho con cháu chúng ta. Họ chắc chắn hiểu được mối nguy hiểm, nhưng theo tiếng gọi của lợi nhuận họ đang sẵn sàng đưa trẻ em và con nít của chúng ta vào vòng rủi ro.

- Gary Davis, CEO đã nghỉ hưu

Nếu Trung Quốc tiếp tục chuyển đến chúng ta rất nhiều hàng hóa độc hại và nguy hiểm như vậy, tại sao các nhà phân phối Mỹ như *Foreign Tire Sales*, *Simplicity*, và *Walmart* lại không có các biện pháp đề phòng hơn trước khi bán chúng cho công chúng vốn không biết về mối nguy và đầy lòng tin tưởng? Đó là một câu hỏi rất hay, đặc biệt bởi vì nhiều trong số các công ty Mỹ đã bị dính líu vào nhiều vụ bê bối thu hồi sản phẩm khác nhau – từ Burger King và Coca-Cola tới Mattel, Walmart, và Warner Bros. – họ có các thương hiệu rất có giá trị cần phải bảo vệ.

Vì chúng ta đã thấy các công ty khác nhau - từ một nhà bán lẻ lớp cho nước ngoài bé tí đến kẻ khổng lồ Walmart – đã xử lý các vụ khủng hoảng chất lượng sản phẩm Trung Quốc ra sao, nên câu trả lời cho câu hỏi này là rất đáng lo. Nó cho thấy rằng phản ứng xạ tức thời của rất nhiều công ty Mỹ đơn giản chỉ là che dấu cái mông đít tập thể của chúng – hơn là thú nhận các lỗi của chính họ và tăng cường thêm các nỗ lực của họ để kiểm soát đồng đồ rẻ tiền Trung Quốc mà họ cung cấp. Bởi vì điều này là sự thực – và bởi vì tất cả năm hàng phòng ngự chống lại Cái chết bởi đồng đồ rẻ tiền Trung Quốc đã tan vỡ - nên chúng ta hiện nay cần phải tự mình xử lý lấy các vấn đề. Chúng tôi sẽ chỉ cho bạn một cách chính xác làm thế nào để thực hiện điều đó trong chương cuối cùng của cuốn sách này. Nhưng đồng thời, chúng ta phải hiểu được rằng chúng ta không thể thay đổi hành vi mua và tiêu dùng của chúng ta cho đến khi chúng ta hoàn toàn hiểu rõ nguyên lý nền tảng này:

Các sản phẩm Trung Quốc có vẻ “rẻ” lại thực sự là đắt hơn nhiều các hàng thay thế phi-Trung Quốc sau khi bạn lập danh sách các rủi ro về tàn tật hay tử vong và thêm vào bản tính toán mua hàng đó mọi chi phí khác nhau về pháp lý, luật, và tiền của người đóng thuế mà các sai hỏng của hàng Trung Quốc gây ra.

Như vậy điều đầu tiên tất cả chúng ta cần làm khi chúng ta đi mua sắm là phải cẩn thận kiểm tra mọi nhãn mác. Nếu đó là “Made in China”, hãy bỏ nó xuống, trừ phi bạn tuyệt đối và rất vô cùng cần nó và không thể tìm được một món thay thế hợp lý. Và nếu bạn tuyệt đối và rất vô cùng phải có sản phẩm đó, hãy có những biện pháp đề phòng thích hợp.

⁷ *Internal Revenue Service – Cục thu nhập nội địa. ND*

P.N. & G.A.

Nhóm dịch giả gửi trực tiếp cho *BVN*